

Geografia urbana

2015/2016

Codi: 101578

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501002 Geografia i ordenació del territori	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Francesc Muñoz Ramírez

Correu electrònic: Franc.Munoz@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisites

No hi ha prerequisites ni coneixements obligatoris.

Objectius

Els objectius es refereixen a tres aspectes principals en relació amb l'espai urbà:

- Descripció, explicació i anàlisi de la morfologia urbana i de les funcions urbanes associades a partir de l'estudi de diferents moments històrics concrets amb especial atenció al moment actual.
- Explicació general de la relació entre l'anàlisi de la ciutat i l'anàlisi de les dinàmiques territorials associades al procés d'urbanització a partir del tractament d'informacions de tipus divers i referides a qüestions econòmiques, tecnològiques, polítiques, socials i culturals responsables de l'evolució urbana i territorial.
- Introducció als principals processos de canvi pel que fa a la ciutat i els espais urbans i metropolitans actuals amb especial atenció als resultats, impactes i conseqüències d'ordre divers derivades d'aquestes transformacions urbanes.

Competències

- Analitzar i explicar els esdeveniments del món actual des d'un punt de vista geogràfic.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dominar el coneixement teòric necessari per plantejar problemes geogràfics de manera integrada i combinar un enfocament generalista amb una anàlisi especialitzada.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les principals dinàmiques del món actual des d'un vessant geogràfic.
2. Contrastar i comparar dades geogràfiques rellevants.
3. Identificar les idees i expressar-les amb correcció lingüística en diverses llengües.
4. Interpretar els esdeveniments del món actual a partir de la diversitat física, econòmica, social i cultural.

5. Plantejar problemes sobre la desigualtat, la distribució de la població, la urbanització, etc., al món.
6. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

- La ciutat i l'espai urbà en la història: l'anàlisi de la morfologia urbana.
- Els mecanismes i agents en la definició del procés d'urbanització
- El procés d'urbanització I: de la ciutat medieval a la ciutat moderna.
- El procés d'urbanització II: de la ciutat moderna a la ciutat industrial.
- El procés de metropolització I: de la ciutat industrial a la ciutat metropolitana.
- El procés de metropolització II: de la ciutat metropolitana a la ciutat regional.
- La ciutat actual i la ciutat futura: principals problemes i reptes de la urbanització en el segle XXI.

Metodologia

- Classes expositives
- Presentació i debat de documentals i pel·lícules
- Lectura de llibres i articles
- Debats sobre temes bàsics de l'assignatura
- Pràctiques i treballs

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives	23	0,92	1, 2, 4, 5
Presentació de materials audiovisuals	15	0,6	1, 5
Tipus: Supervisades			
Preparació de treballs, debats i presentacions	8	0,32	1, 3, 4, 6
Tipus: Autònomes			
Estudi per a la prova escrita	20	0,8	2, 3, 4, 6
Lectura d'articles i llibres	20	0,8	1, 2, 3, 4
Realització d'exercicis i pràctiques	15	0,6	1, 2, 3, 4

Avaluació

Detall dels treballs i de la prova escrita d'avaluació (examen):

Treball 1. Ressenya i presentació d'un dels llibres referenciats a la bibliografia o consensuat amb el professor o treball de comparació de casos d'estudi a partir d'arxius digitals d'informació sobre el fet urbà.

Treball 2. Elaboració d'un itinerari urbà prèviament consensuat amb el professor.

Examen. Prova escrita a partir del material d'estudi de l'assignatura (bibliografia bàsica i ampliada) i pàgines web de treball i consulta.

Notes importants:

- La presentació dels treballs 1 i 2 és condició necessària per a poder realitzar l'examen.
- Serà necessari haver obtingut una qualificació mínima d'aprobat (5) als exercicis 1 i 2 per a poder fer mitjana amb l'exercici 3 pel que fa a la qualificació final de l'assignatura.

Criteris d'avaluació

- Rigor expositiu i capacitat d'explicar de manera clara i suficientment precisa els temes treballats a l'assignatura.
- Capacitat per a fer servir exemples relacionats amb la bibliografia i els materials didàctics de l'assignatura.
- Iniciativa per a completar els materials facilitats pel professor a partir de la pròpia recerca individual.

Detall de la reavaluació

- La reavaluació de l'assignatura consistirà en un exercici a partir de la bibliografia bàsica i ampliada de l'assignatura que s'haurà treballat durant el curs.
- Per a poder presentar l'exercici d'avaluació serà obligatori haver presentat abans totes les evidències d'avaluació requerides.
- Només es podrà tenir una qualificació de "no avaluable" quan no s'hagi lliurat cap activitat. Lliurar una o més de les activitats previstes implica perdre el dret a la qualificació "no avaluable"

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
debats i presentacions	10%	4	0,16	3, 4, 5
Exercicis i pràctiques	15%	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5
informes sortides de camp	10%	4	0,16	2, 3, 4, 5
prova escrita d'avaluació (examen)	35%	4	0,16	1, 2, 3, 4, 5
Treballs	30%	25	1	1, 2, 3, 4, 5

Bibliografia

Bibliografia bàsica (25 títols classificats en tres temàtiques generals)

- La dimensió històrica de la ciutat, el fet social urbà i el procés d'urbanització

Benevolo, Leonardo (1963). *Le origini dell'urbanistica moderna*. Bari: Laterza [trad. cast.

Orígenes del urbanismo moderno Madrid: H. Blume; 1979].

Bonet Correa, Antonio (1995). *Las claves del urbanismo*. Barcelona: Planeta.

Borja, Jordi; Muxí, Zaida (2001). *L'espai públic: ciutat i ciutadania*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Cervellati, Pier Luigi (1984). *La città postindustriale*. Bologna: Il Mulino.

Chueca Goitia, Fernando (1968). *Breve historia del urbanismo*. Madrid: Alianza Editorial.

Choay, Françoise (1965). *El urbanismo. Utopías y realidades*. Barcelona: Lumen; 1970.

López de Lucio, Ramón (1993). *Ciudad y urbanismo a finales del siglo XX*. València: Universitat de València; Servei de Publicacions.

Monclús, Francisco Javier (ed.) (1998). *La ciudad dispersa*. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

Muñoz, Francesc (2010)) "La densidad urbana: de la ciudad de concentración al campo urbanizado". A Fuster Sobrepere, Joan (ed.) *La agenda Cerdà. Construyendo la Barcelona metropolitana* (75-114). Barcelona: Ajuntament de Barcelona/Lunwerg.

Nel-lo, Oriol; Muñoz, Francesc (2004). "El proceso de urbanización". A Romero, Joan (coord.) *Geografía Humana. Procesos, riesgos e incertidumbres en un mundo globalizado* (255-332). Barcelona: Ariel.

- El cas concret de Barcelona (ciutat i regió metropolitana):

Busquets, Joan (1992). *Barcelona. Evolución urbanística de una capital compacta*. Madrid: Mapfre.

Font, Antonio; Llop, Carles; Vilanova, Josep M. (1999). *La construcció del territori metropolità. Morfogènesi de la regió urbana de Barcelona*. Barcelona: Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Nel-lo, Oriol (2001). *Ciutat de ciutats. Reflexions sobre el procés d'urbanització a Catalunya*. Barcelona: Empúries.

Roca, Joan (coord.) (1997). *Expansió urbana i planejament a Barcelona*. Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona & ed. Proa.

- Tendències recents i evolució futura de la ciutat i el procés d'urbanització:

Clark, David (1996) *Urban World/Global city*. London: Routledge.

Davis, Mike (1998). *Ecology of Fear, Los Angeles and the Imagination of Disaster*. New York: Vintage Books.

Graham, Stephen; Marvin, Simon (1996) *Telematics and the city. Electronic spaces, urban places*. London: Routledge.

Hannigan, John (1998) *Fantasy city. Pleasure and profit in the postmodern metropolis*. London: Routledge.

Lehrer, Ute Angelika (1994) "Images of the periphery". A *Environment and Planning D: Society and Space*. vol.12 (187-205).

Muñoz, Francesc (2008) *Urbanización: paisajes comunes, lugares globales*. Barcelona: Gustau Gili.

Muñoz, Francesc (2010) *Local, local! La ciutat que ve*. Catàleg de l'exposició Commemorativa dels 30 Anys d'Ajuntaments Democràtics. Barcelona: Diputació de Barcelona / CCCB.

Smith, Neil (1996) *The new urban frontier: gentrification and the revanchist city*. London: Routledge.

Urry, John (1996) *The Tourist Gaze. Leisure and Travel in Contemporary societies*. (1st ed. 1990). London: SAGE.

Zukin, Sharon (1998) "Diversity and standardisation in spaces of consumption". A *Urban Studies*, 35 (825-839).

Zukin, Sharon (1991) *Landscapes of Power. From Detroit to Disney World*. Los Angeles: University of California Press.

Bibliografia ampliada (10 títols classificats en tres temàtiques generals)

- La ciutat des de l'anàlisi i el disseny de l'espai públic:

Carrera, Judit (dir.2010) *En favor del espacio público. 10 años del Premio Europeo del Espacio Público Urbano*. Barcelona: Actar.

Zukin, Sharon (1998) "Politics and aesthetics of public space: the American model". A *Real City, Ideal City. Meaning and Function in the Modern Urban Space*. Barcelona: CCCB.

- La ciutat des de l'urbanisme i la planificació territorial:

Esteban, Juli (1980). *Elements d'ordenació urbana*. Barcelona: La Gaya Ciència (Pub. del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya) [edició de 1998, revisada: *Elementos de ordenación urbana* Barcelona: ed. Universitat Politècnica de Catalunya].

Indovina, Francesco (ed.) (1993). *La città occasionale. Firenze, Napoli, Torino, Venezia* Milano: Franco Angeli.

Muñoz, Francesc (ed. 2011) *Estratègies cap a la ciudad de baixa densitat*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Newman, Peter; Thornley, Andy (1996) *Urban planning in Europe. International competition, national systems and planning projects*. London: Routledge.

- La ciutat des dels estudis urbans (arquitectura, sociologia, ecologia):

Crilley, Darrel (1993) "Architecture as advertising: constructing the image of redevelopment". A Kearns, Gerry; Philo, Chris (eds.) *Selling places: the city as cultural capital, past and present (231-252)*. Oxford: Pergamon Press.

Galdensonas, Mario (1996) "L'arquitectura d'exurbia". A *Presente y futuros. Arquitectura en las ciudades*. XIX Congreso de la Unión Internacional de Arquitectos, UIA (34-39). Barcelona: Col·legi d'Arquitectes/Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, CCCB.

Martinotti, Guido (1993). *Metropoli. La nuova morfologia sociale della città* Bologna: Il Mulino.

Masjuan, Eduard (2000). *La ecología humana en el anarquismo español. Urbanismo orgánico o ecológico, neomalthusianismo y naturismo social*. Barcelona: Icaria.

Enllaços web

Escripita Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales

<http://www.ub.es/geocrit/nova.htm>

Any Cerdà

<http://www.anycerdà.org>

European Prize for Urban Public Space

<http://www.publicspace.org>

Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona

<http://www.iernb.uab.cat>

Institut d'Estudis Territorials

<http://www.ietcat.org>

Departament de Territori i Sostenibilitat, Generalitat de Catalunya

<http://www.gencat.cat/ptop>

Observatori del Paisatge de Catalunya

<http://www.catpaisatge.net>

European Spatial Planning Observation Network

<http://www.espon.lu>

Eurocities

<http://www.eurocities.org>

Euricur. European Institute for Comparative Urban Research

<http://www.euricur.nl>

DATAR

[http:// www.datar.gouv.fr](http://www.datar.gouv.fr)

Metropolis

<http://www.metropolis.org>

Worldwatch Institute

<http://www.worldwatch.org>